

14.4.2020

לכבוד: מר בנימין נתניהו ראש הממשלה
מר יעקב ליצמן שר הבריאות
מר אופיר אקוניס שר הרווחה והשירותים החברתיים
מר מאיר בן שבת ראש המטה לבטחון לאומי
פרופסור רוני גמזו ממונה על בתי האבות מטעם משרד הבריאות

הנדון: צעדים דחופים וחיוניים להגנה על הבריאות והחיים של הזקנים דיירי בתי האבות והצוות המטפל

בשם מרשינו, ילדים ונכדים של זקנים המתגוררים במסגרות חוץ-ביתיות לטיפול ממושך בזקנים עצמאיים, תשושים, תשושי נפש וסיעודיים, בדיוור מוגן ובמקבצי דיור (להלן במאוחד ולשם הנוחות - "בתי אבות" או "המסגרות"), הרינו לפנות אליכם כדלקמן:

א. רקע עובדתי

1. אוכלוסיית הזקנים הכוללת המתגוררת במסגרות בישראל מונה לפי הערכות כעשרות אלפי דיירים. כל הדיירים בה בני למעלה מ-60, אוכלוסייה בסיכון ביחס למחלת הקורונה, שרבים בה סובלים ממחלות רקע והסיכוי להידרדרות במצבם הבריאותי ולמוות כתוצאה מנגיף הקורונה גבוה יותר מאשר באוכלוסייה הכללית.
2. נכון לכתיבת שורות אלו, ידוע מדיווחים בתקשורת על כ-35 מסגרות שבהם התגלה חולה, על יותר מ-300 חולים מאומתים (100 דיירים ו-200 אנשי צוות) ועל יותר מ-30 מתים, כשליש מכלל המתים בקורונה בישראל עד כה.
3. הצעדים העיקריים בהם נקט עד כה משרד הבריאות, לנוכח ממדי התחלואה והתמותה המדאיגים הינם:

- הנחיה בדבר הרחבת הבדיקות בבתי האבות לפיה בבית אבות בו התגלה חולה, דיירי וצוות העובדים בבית האבות ייבדקו. יצוין כי על פניו קיים חוסר בהירות בין הצהרת משרד הבריאות לתקשורת לפיה במקרה של חולה מאומת בבית אבות, כל דיירי וצוות המסגרת ייבדקו לבין סעיף 6 למסמך ההנחיות המעודכן של משרד הבריאות (הנחיות להתמודדות עם תחלואה מנגיף קורונה החדש- עדכון מספר 14 מיום 8.4.20), הקובע קריטריונים צרים יותר לבדיקות בבתי אבות במקרה של חולה מאומת. לכן נדרשת הבהרה בעניין זה. מעבר לחוסר בהירות זו, אנו מדווחים כי בחלק מבתי אבות בהם התגלו חולים, טרם בוצעו בדיקות.
- מינוי פרופסור רוני גמזו להוביל את נושא הטיפול בבתי האבות בישראל באירועי הקורונה: אנו מברכים על מינויו של פרופסור גמזו אשר קשוב לצרכים העולים מהשטח ומגיב במהירות לכל בעיה נקודתית.

4. המגיפה המתפשטת בבתי האבות, הגורמת לעליה חריפה ומדאיגה של חולים ולצערנו גם מתים, מסכנת את חייהם ובריאותם של דיירי המסגרות. הדרך למנוע אותה היא בהתמודדות עם מגוון בעיות שעולות מדרך הטיפול הנכחית.

5. בין בעיות אלו, שעלו בדיון שהתקיים ביום 13.4.2020 ביוזמתה של חברת הכנסת מירב כהן ובהשתתפותו של פרופסור רוני גמזו: העדר ביצוע מספק בשטח של הנחיות משרד הבריאות בדבר הרחבת ביצוע בדיקות; פרק זמן

ארוך עד קבלת תוצאות הבדיקות; אופן הטיפול באוכלוסיית הזקנים בבתי האבות עד לקבלת תשובה בעניין הבדיקות; סוגיית הסדרת הקשר עם המשפחות; הצורך ביצירת מרחבי מפגש לביקורים; הגדרת אזורים נקיים מקורונה שתתאפשר בהם שהיה חופשית של הדיירים; סוגיית הסדרת אופן עבודת הצוות המטפל והגנה עליו ועל הדיירים; מיגון לצוות; התייחסות ספציפית לחולים דמנטיים דיירי בתי האבות; מימון עלויות הנסיעה לבתי אבות בשל צמצום התחבורה הציבורית; אופן פינוי הדיירים החולים לבית החולים ללא יידוע המשפחות ועוד.

ב. הצעדים הנדרשים על מנת להגן על חייהם ובריאותם של דיירי בתי האבות

6. בעקבות איסוף מידע מעשרות בתי אבות ומאות משפחות דיירים, קיים צורך דחוף לטפל בנושאים הבאים:

1.1 יש למנות גורם ניהולי-ביצועי לצורך הטיפול בדיירי בתי האבות

7. בכתב המינוי של פרופסור גמזו מיום 11.4.20 נכתב כי: "הינך מתבקש להגיש תוכנית פעולה לטווח קצר ולטווח ארוך, להתערבות במקרים של הדבקה במוסד ומניעת הדבקה והתפרצות נוספת".

8. כפי שניתן לראות, כתב המינוי אינו כולל פירוט בדבר הסמכויות שניתנו לפרופסור גמזו לצורך מילוי תפקידו; גובה התקציב וכמות כוח האדם הנוסף שהועמדו לרשותו לצורך ביצוע המשימה, ככל שיש כאלה; הנחיות ביחס לתיעוד הטיפול בבעיות העיקריות בבתי האבות אשר תטופלנה לצד לוחות זמנים, וכיוצא ב.

9. ככל שמינויו של מר גמזו לא נועד להיות מינוי ניהולי-ביצועי לטיפול במשבר, אלא נועד להכנת תוכנית לטיפול במשבר, כפי שעולה מכתב המינוי, יש למנות מטה בעל תקציבים, כוח אדם וסמכויות, אשר ינהל את כלל הנושאים הדורשים טיפול מיידי וכן ימציא פתרונות ארוכי טווח למצוקות של דיירי המסגרות. על מטה זה להיות **מנוהל ע"י גורם בעל ניסיון ארגוני בכיר ובמשרה מלאה**, כפי שנעשה בבני ברק, על מנת שיינתן מענה למגוון האתגרים והצרכים הנובעים מהשטח.

10. בעניין זה יש צורך במינוי גורם ניהולי-ביצועי, בפרט בהיבטים הבאים:

- ביצוע מידי של בדיקות כל הדיירים וצוות העובדים במקומות בהם התגלה חולה, והרחבתם לבתי האבות בכלל ופיקוח על ביצוען בלוח זמנים.
- עיבוי צוותי כוח האדם החסרים בבתי האבות ותקצובם.
- אספקת ציוד מיגון לצוות העובדים להגנה על חייהם ובריאותם ובריאות הדיירים.

11. יצוין שהצרכים האמורים לעיל הינם רק מספר דוגמאות מתוך עשרות צרכים העולים מהשטח והם באים רק ללמד על הצורך במערך ניהולי רחב כנדרש.

12. עוד יובהר כי הצורך במינוי גורם ניהולי שיהווה כתובת אחת לצרכים העולים מהשטח, נובע גם מהשוניות הגבוהה בתמהיל וצרכי הדיירים במסגרות השונות, כמו גם מהפיצול הקיים בין הגורמים המפקחים על מסגרות אלו:

- משרד הבריאות אשר מופקד מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994 על מסגרות לאשפוז סיעודי/ גריאטרי בהם נמצאים חולים סיעודיים ותשושי נפש;
- משרד הרווחה אשר מופקד מכוח חוק הפיקוח על המעונות, תשכ"ה-1965 על מסגרות לזקנים עצמאיים ותשושים ועל דיירים במסגרות לדיור מוגן בהתאם לחוק הדיור המוגן, תשע"ב-2012;
- משרדי השיכון והעליה והקליטה המופקדים על מקבצי דיור ציבורי עבור זקנים חסרי דירה או זקנים המתקיימים מקצבת זקנה והשלמת הכנסה.

2.ב. על משרדי הבריאות והרווחה לקבוע ולפרסם ללא דיחוי הנחיות מעודכנות לבתי האבות

13. בנוסף להנחיות ולצווים שפורסמו עד כה על-ידי משרדי הבריאות והרווחה בכל הנוגע להגנה על בריאות הדיירים והצוות בבתי האבות, נדרש כי משרדי הבריאות והרווחה יפעלו לעיגון הנחיות מפורטות שיפורסמו לציבור ושיחייבו את בתי האבות, ביחס לבעיות העולות מהשטח שפורטו בסעיף 5 לעיל.

14. בנוסף נדרשות הנחיות אשר תאזנה בין הגנה על בריאותם וחייהם של הדיירים מפני הידבקות בנגיף לצד קביעת הנחיות מושכלות שיאפשרו לזקנים לשמור על בריאותם ורווחתם באמצעות יציאה לאור השמש, פעילות תנועתית, אופן קבלת מבקרים וכיוצ"ב. סוגיות אלה דורשות מענה מסודר, במסגרתו יישקלו שיקולים רחבים – רפואיים, נפשיים, יכולות המסגרות ועוד. אין להותיר את הנושאים הללו לשיקול דעתו של כל מוסד, כפי שנעשה כיום.

3.ב. על משרד הבריאות לבצע בדיקות סקר שגרתיות בבתי האבות לצורך מניעת התפשטות הנגיף

15. לצד הצעד של הרחבת הבדיקות לדיירים בבתי אבות, ברי כי לנוכח היותם של בתי האבות אזורים מועדים להתפרצות הנגיף, יש לעדכן את ההנחיות ולקבוע ביצוע בדיקות סקר תקופתיות בבתי האבות, לדיירים ולצוות המטפל, שמטרתם לנטר ולאתר מבעוד מועד תחלואה בנגיף, גם ללא היארעות של תסמינים קליניים.

16. הדרישה לכלול בדיקות סקר תקופתיות בבתי האבות, ללא קשר של הימצאות חולה מאומת (איש צוות או דייר) במוסדות אלו, נתמכת גם בדו"ח מסקנות הביניים של הוועדה המיוחדת בעניין ההתמודדות עם נגיף הקורונה בכנסת מיום 7.4.2020 אשר קבע כי יש לבצע בדיקות לאוכלוסיית הזקנים שבסיכון, גם ללא פיתוח תסמינים קליניים:

"אין להגביל את הבדיקות לאנשים המגלים תסמיני מחלה, כפי שנוהגת המערכת עתה (למעט מספר קטן יחסית של בדיקות ניטור). יש לבדוק באופן סדיר, במחזוריים של אחת לכמה ימים ותוך הקדשת אחוז מסויים וקבוע של הבדיקות לכך, את "אוכלוסיות המיקוד" שיפורטו להלן – וכן להשקיע במיגון שלהן ושל מי שבא איתן במגע I. אוכלוסיות שבסיכון, ובראשן קשישים מעל גיל 65, אנשים עם מחלות רקע ובעלי מוגבלויות וצרכים מיוחדים."

ג. סיכום

17. נוכח סכנת החיים של דיירי בתי האבות ועוצמת הזכויות המוגנות, אשר נמצאות בליבת ההגנה על זכויות האדם לבריאות, לחיים ולכבוד, נודה על קבלת מענה לצעדים הנדרשים שפורטו לעיל.

18. יצוין כי נקיטה בצעדים שפורטו לעיל בשקיפות מלאה לציבור המשפחות, יחזק את אמון המשפחות במערכת ויסייע למשרדי הבריאות, הרווחה והמל"ל במשימה החשובה של שמירה על בריאות וחיי הזקנים בבתי האבות.

19. נודה על קבלת מענה בהקדם למכתבנו.

בכבוד רב,

עו"ד נעמה הלר

עו"ד קרן צפריר

הקליניקה לזכויות זקנים וניצולי שואה

הפקולטה למשפטים

אוניברסיטת בר אילן

העתק :

חה"כ מירב כהן
חה"כ עופר שלח, יו"ר הועדה המיוחדת להתמודדות המדינה עם משבר הקורונה
מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
ד"ר אביגדור קפלן, מנכ"ל משרד הרווחה
מר מאיר שפיגלר, מנכ"ל הביטוח הלאומי
פרופסור סיגל סדצקי, ראש שרותי בריאות הציבור, משרד הבריאות
ד"ר אירית לקסר, ראש אגף גריאטריה, משרד הבריאות
מר רוני עוזרי, יו"ר איגוד בתי אבות בישראל